

Vreme: 22.08.2017 13:58

Medij: www.politika.rs

Link: <http://www.politika.rs/sr/clanak/387405/U-Kanadu-po-prsten-za-Milojku>

Autori: Mirjana Sretenović

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: U Kanadu, po prsten za Milojku

5806

U Etnografskom muzeju izložba o jugoslovenskim emigrantima koji su početkom 20. veka radili na kanadskim prerijama i rudnicima. - Dosijei 5.000 emigranata sačuvani u kutijama Fonda 420 Konzulata Kraljevine Jugoslavije u Vankuveru

Deset dana putovali su parobrodom jugoslovenski pečalbari u obećanu Kanadu - ne bi li zaradili za porodicu ili vratili dugove; a jedina uteha im je bila što su znali da je to samo privremeno i da će ostati svega tri ili četiri godine. Da bi kupili kartu za brod, koja je stajala 260 dolara, ovu veliku sumu za seosko domaćinstvo obezbeđivali su uglavnom zalaganjem porodičnog imanja kao jemstvo za dobijanje bankarskog kredita. Ukoliko bi se na kanadskoj preriji ili u rudniku razboleli i vratili, što je bio čest slučaj, banka bi automatski aktivira hipoteku... I pre tog puta bili su podvrgnuti temeljnim lekarskim pregledima. Najpre u Zagrebu gde su im zagledali ruke da se uvere da su zaista zemljoradnici, a onda su išli u Hamburg, Antverpen, Roterdam ili Pariz gde su ih čekali lekari koje je angažovala kanadska vlada. U imigracionom birou odgovarali su na pitanja poput onih "kad cveta jabuka" i "koliko dugo krmača nosi mladunče", kako bi utvrdili da li su doista poljoprivrednici, seljaci. O njima je reč na večerašnjoj izložbi od 19 časova u Etnografskom muzeju "Sunce tuđeg neba - doseljenici iz Jugoslavije u Kanadu 1924-1930" autora Milovana Mračevića, čiji je deda Lazar radio kao rudar u Nevadi (SAD), a otac Petar u Kanadi, gde je i preminuo, s željom da mu se pepeo razveje u rodnoj Hercegovini. Ovaj Hercegovac je zapisao da je naš čovek emigrirao kako bi "kupio sebi odelo, promenio krov na štali i doneo zlatan prsten Milojki sa kojom se bio tajno zaručio..." Povod za ovu izložbu je 150 godina Kanadske konfederacije, a tokom njenog trajanja do 5. septembra posetioci će čuti Milovanove intervjuje sa našim rudarima iz 1985. godine, koje je ustupio RTS-u i Radio Beogradu, dok će stručna vođenja biti svaki dan, sem nedelje, od 10.30 časova. Rođen u Vankuveru, Mračević je diplomirao i magistrirao istoriju na univerzitetu Britanske Kolumbije. Napisao je komad "Sunce tuđeg neba" koji je u rudarskom Lazarevcu izveo Puls teatar, 2013. ugostilo Sterijino pozorje, a autorova želja je da se komad o rudarima ponovo obnovi. - Građu sam pronašao u Kanadi i u Fondu 420 Generalnog konzulata Kraljevine Jugoslavije iz Montreala, koji se nalazi u Arhivu Jugoslavije, gde je pohranjeno 5.000 iseljeničkih dosijea. U Kanadu su najviše odlazili Hrvati i naši Vojvodani: Italijani, Nemci; Makedonci - priča Mračević. S početkom ekonomske krize 1930. zavladao je masovna nezaposlenost i mnogi Kanađani nisu mogli da nađu posao. Imigranti, kao najosetljiviji deo stanovništva, često su se razboljevali od tuberkuloze ili rudarske bolesti silikoze. Posle samo nekoliko godina toliko bi teško disali da više ne bi mogli da rade u rudniku. Živeli su u nehigijenskim uslovima; jedan je spavao u krevetu pre podne, drugi - koji je radio u trećoj smeni, u tom krevetu spavao bi popodne. Milovan Mračević, autor izložbe (Foto Lična arhiva) - Žene su dolazile da se pridruže muževima. Neudata žena mogla je da dođe i da radi kao kućna pomoćnica. Pošto je iseljeničtvo većinski bilo muško, ona bi se relativno brzo udala. Većina pečalbara, međutim, ostala je neoženjena. Planirali su da se vrate i ožene, ali kriza im je poremetila planove. Jedan rudar mi je rekao: "Da sam se oženio, ne bih sada bio u staračkom domu..." Zanimljiv je bio Namac Johan Bajer koji je naveo da je emigrirao bežeći od žene užasne naravi sa kojom je nemoguće živeti. Posle se saznalo da je pobeo od dugova - navodi Mračević. Čuo je i za jednu našu ženu koja je tamo mentalno obolela. Naš konzulat nije hteo da je vrati, jer su smatrali da je bolje da njeno višegodišnje lečenje bude na teretu Kanade, a ne

Vreme: 22.08.2017 13:58

Medij: www.politika.rs

Link: <http://www.politika.rs/sr/clanak/387405/U-Kanadu-po-prsten-za-Milojku>

Autori: Mirjana Sretenović

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: U Kanadu, po prsten za Milojku

Jugoslavije. - Nisam uvrstio njenu priču, imao sam osećaj da bi to bila povreda njene privatnosti. Bilo je i slučajeva samoubistva - kaže naš sagovornik. One koji su ostajali bez posla naš konzulat je predstavljao kao bolesne, izmišljajući za njih gastritis ili reumatizam, da bi im osigurali parobrod i povratak u domovinu. Kad su siromaštvo i nezaposlenost postali rasprostranjeni, a njih bilo više od hiljadu, konzulat je prestao da daje lažne izgovore i navodio je siromaštvo kao razlog za deportaciju. U međuvremenu mnogi su umirali od bolesti. Mračević je prikazao i uspešne pečalbare, one koji su stigli kada je ekonomija bila još jaka, zaradili i vratili se. Iz Jugoslavije u Kanadu je između 1924-1930. otišlo 25.000 ljudi, a oko 3.000 se vratilo. Neki su se vratili 1947. i 1948, želeći da učestvuju u posleratnoj izgradnji i odgovore na poziv vlade da se vrate u zemlju. - U Kanadi su se mnogi priključili radničkim pokretima i podržavali komunističku politiku. Oni za monarhiju, mislili su da će ovdašnji komunisti da ih strpaju u zatvor. Jedan rudar mi je rekao: "Došli smo na nekoliko godina i - izgubili smo se." Od onih sa kojima sam pričao niko se nije žalio na ekonomski deo života. Posle Drugog svetskog rata bile su prilike da se zaradi. Posle rudarstva bavili su se ribolovom, neki su otvorili dućane, a moj otac je postao vlasnik hotela - kaže Mračević. Ko je imao prejaku žal za rodnom grudom, on se vratio. - Tada se govorilo: "Otišao u domovinu da umre." Kada sam bio mali, jedan naš prijatelj, koji je imao 60 godina, došao nam je u posetu. Rekao je da ide u Jugoslaviju, a ja sam pitao: "Da li ideš tamo da umreš?" Toliko sam bio navikao na tu rečenicu - kaže Mračević. Njegovu novu dramu "20. vek" režiraće uskoro Slavenko Šaletović. Istinitu priču o jugoslovenskom iseljeniku, učesniku balkanskih ratova, Prvog svetskog rata, Španskog građanskog rata i Mađarske revolucije. Komad o sudbini koja izaziva poštovanje.

Datum: 23.08.2017
Medij: Politika
Rubrika Sinoć u Beogradu
Autori: A. Kurteš
Teme: Etnografski muzej Srbije

Napomena:
Površina: 183
Tiraž: 35000

Naslov: Sunce tuđeg neba

Strana: 16

Сунце туђег неба

„Залуду су неки плашили младог момка Марка Јукића да му неће бити добро у Канади. Он се није дао поколебати јер је тврдо одлучио да иде, а тамо ће, говорио је, остати највише три или четири године. Требало му је зарадити равно две хиљаде долара да подмири дуг за оца, који је дуговао Јоцићу, трговцу кукурузом. Рачунао је да заради нешто долара да купи подкућницу старог Милана, промијенио

отишли у Канаду. О томе како су одлазили, сналазили се у далеком свету, а неки и враћали као сиротиња сазнаје се на документарној изложби „Сунце туђег неба – досељавање из Југославије у Канаду 1924–1930“.

Аутор поставке је Милован Мрачевић, који је и био подстакнут очевим сведочанством да крене у потрагу за грађом ове изложбе. За припрему поставке коришћене су фотографије и документи прикупљени током вишедеценијског истраживања историјата усељавања у ту земљу, као и материјал Краљевског југословенског конзулата у Монреалу који се налази у збирци Архива Југославије.

Посебно се на изложби издвајају фотографије и документи 23 особе, укључујући и оца самог аутора. Ове личне историје илуструју наде и планове Југословена, углавном земљорадника, који су као печалбари емигрирали у Канаду двадесетих година

Глумац Дарко Бјековић у улози исељеника

би и кров на штали, купио себи одијело и прстен за Милојку...”, глумац лазаревачког Пулс театра Дарко Бјековић казивао је у Етнографском музеју овај одломак из приче Петра Мрачевића (1905–1956), једног од 25.000 исељеника који су током двадесетих година прошлог века из Југославије

20. века, у време економског успона, као и њихова разочарања, тешкоће, болести и сиромаштво које су многи доживели почетком тридесетих, с појавом економске кризе.

Изложба је уприличена поводом обележавања 150. годишњице Канадске конфедерације. **А. Куртеш**

Datum: 23.08.2017

Medij: TV Studio B

Emisija: Beograda dobro jutro

Autori: Redakcija

Teme: Etnografski muzej Srbije

	Početak	Trajanje
Emisija	23.08.2017 07:00:00	330:00
Prilog	23.08.2017 08:28:00	1:40

Naslov: Izložba o Srbima u Kanadi

1350

Spiker:

Zadržite suze dok budete gledali sledeći prilog. Priča o tome kako su se uglavnom seljaci iz Srbije selili u Kaandu '20 i '30 godina prošlog veka nateralo je upravo to suze na oči, ljudima koji su sinoć bili na otvaranju u Etnografskom muzeju. Na kredit, bez ijednog novčića u džepu gde je temperatura i do -50 i preživeli i rodili uspešnu potomke. Srbi u Kanadi.

Reporter Stanislav Milovanović:

Doseljavanje slovenskih naroda u Kanadu između 1924 i 1930 godine, bila je tema istoričara magistra Milovana Vračevića koji je rođen u Vankuveru 1953. Njegov otac bio je među tim doseljenicima koji su radili teške zemljoradničke, građevinske, rudarske i šumarske poslove, zbog kojih mnogi nisu doživeli pozniju starost a mnogi od njih su se vratili u zavičaj zog krize 1930.

Milovan Vračević, istoričar, autor izložbe:

Ja sam emotivno vezan za ovu temu jer je moj pokojni ptac Petar Vračević iz Hercegovine pripadao ovom talasu iseljavanju iz Jugoslavije. I tako ja sam odrastao u jednoj jugoslovenskoj zajednici, poznao sam njegove prijatelje koji su isto bili doseljenici koji su stigli u Kanadu 1920 godine.

Reporter Stanislav Milovanović:

Izložba u Etnografskom muzeju upriličena je povodom 150 godina Kanadske konfederacije i otvorena je do 5.septembra, a želja autora je da nakon Beograda bude preseljena u Novi Sad, a zatim i u Niš.

